

TEISMO VYKDOMŲJŲ DOKUMENTŲ IŠDAVIMO TVARKA

Vigintas Višinskis *

*Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinio proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 4593
Elektroninis paštas cpk@mruni.lt*

Dangutė Ambrasienė**

*Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 4587
Elektroninis paštas ckk@mruni.lt*

Pateikta 2007 m. gruodžio 23 d., parengta spausdinti 2008 m. vasario 22 d.

Santrauka. Straipsnyje nagrinėjama teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarka. Įžangoje aptariama teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarkos reikšmė vykdymo procesui. Antstolis vykdydamas teismo sprendimą vadovaujasi vykdomoju dokumentu. Todėl pažeidus vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarką gali būti esmingai pažeistos vykdymo proceso šalių teisės.

Straipsnis suskirstytas į keturias dalis. Pirmojoje dalyje nagrinėjamos vykdomųjų raštų išdavimo sąlygos. Nurodoma, kad sprendimas turi būti vykdytinas. Kita sąlyga – sprendimas turi būti įsiteisėjęs. Ši sąlyga netaikoma skubiai vykdytiniams teismo sprendimams. Kita vykdomojo rašto išdavimo sąlyga – išieškotojo rašytinis pareiškimas teismui išduoti vykdomąjį raštą. Ši sąlyga taip pat nėra absoliuti. Tais atvejais, kai konfiskuojamas turtas arba kai išieškoma pinigų sumos į valstybės biudžetą, nusikaltama veika padaryta žala, išlaikymas, žalos, padarytos suluošinus ar kitaip sužalojus sveikatą, atlyginimas, taip pat atėmus maitintojo gyvybę, teismas vykdomąjį raštą išduoda išieškotojui ir be jo prašymo.

Antrojoje dalyje aptariamas vykdomųjų raštų išdavimo terminas. Paprastai vykdomieji raštai išduodami sprendimui įsiteisėjus. Tokiais atvejais vykdomojo rašto išdavimo termino įstatymai nenustato. Vykdomieji raštai pagal skubiai vykdytinus sprendimus turi būti išduoti nedelsiant. Tam tikrų probleminių klausimų kyla išduodant vykdomąjį raštą pagal teismo nutartimi patvirtintą taikos sutartį. Taikos sutartyje paprastai susitariama dėl tam tikrų sąlygų, kurias įvykdžius arba kurioms atsiradus taikos sutarties šalys arba viena šalis turi atlikti tam tikrus veiksmus arba nuo jų susilaikyti. Todėl išduodant vykdomąjį raštą pagal teismo patvirtintą taikos sutartį svarbu nustatyti, ar atsirado sutartyje susitartos aplinkybės, leidžiančios priverstinai vykdyti taikos sutartį. Nuosprendžiu paskirtą baudą nuteistas asmuo turi sumokėti gera valia per du mėnesius nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos arba per kitą teismo nustatytą laikotarpį, todėl vykdomasis raštas dėl priverstinio baudos išieškojimo gali būti išduotas tik praėjus šiam laikotarpiui.

Trečiojoje dalyje nagrinėjami kiti reikalavimai, keliami vykdomųjų dokumentų išdavimui. Nagrinėjant pirmosios instancijos teismo teises išduodant vykdomuosius raštus nurodoma, kad pirmosios instancijos teismas išduoda vykdomuosius raštus ne tik pagal savo priimtus, bet ir pagal apeliacinės instancijos arba kasacinio teismo toje byloje priimtus sprendimus. Kai kurių kategorijų vykdomosiose bylose teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje nurodytų duomenų neužtenka sprendimui įvykdyti. Straipsnyje nagrinėjama, kokie dokumentai tokiais atvejais turi būti pridėti prie vykdomojo rašto. Nagrinėjant vykdomojo dokumento pateikimo vykdyti senaties termino praleidimo reikšmę išduodant vykdomojo rašto dublikatą nurodoma, kad senaties termino pateikti vykdomąjį dokumentą vykdyti praleidimas nėra besąlyginė kliūtis tokį vykdomąjį dokumentą vykdyti, todėl netrukdo išduoti vykdomojo rašto dublikatą.

Ketvirtojoje straipsnio dalyje nagrinėjami kitų teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarkos ypatumai. Be vykdomųjų raštų, kaip vykdomuosius dokumentus teismas išduoda teismo įsakymus, nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo, teismo nuosprendžius, kuriais paskirtos juridinio asmens veiklos apribojimo ar juridinio asmens likvidavimo baudmės. Nurodoma, kad keistina CPK 346 straipsnio 6 dalies reglamentacija ir teismo įsakymu pritaikius laikinasias apsaugos priemones teismo

* Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinio proceso katedros docentas.

** Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedros docentė.

įsakymas turėtų būti siunčiamas kreditoriui, o šis turėtų kreiptis į antstolį dėl teismo įsakymo vykdymo. Teismo nuosprendžiui, kaip vykdomajam dokumentui, negali būti taikomi CPK 646 straipsnyje nustatyta išdavimo tvarka ir sąlygos bei terminai, todėl reikia vadovautis BVK nustatytu reglamentavimu ir bendraisiais teisės principais.

Pagrindinės sąvokos: civilinis procesas, vykdymo procesas, vykdomieji dokumentai.

IVADAS

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso [1] (toliau straipsnyje – CPK) numatytos vykdymo proceso problemos iki šiol nagrinėtos tik epizodiškai. Atkūrus nepriklausomybę teismo sprendimų vykdymo klausimais buvo apgintos dvi daktaro disertacijos [2; 3]. Vykdymo procesas trumpai apžvelgtas pastaraisiais metais išleistuose civilinio proceso teisės vadovėliuose [4; 5]. Teismo sprendimų vykdymo problematikos klausimais straipsnius paskelbė V. Nekrošius [6], E. Stauskienė [7; 8; 9], M. Žolynas [10; 11], S. Vėlyvis, I. Žalėnienė, V. Višinskis [12; 13; 14; 15] ir kiti. Teismo vykdomųjų dokumentų samprata ir klasifikacija nagrinėta V. Višinskio ir E. Stauskienės straipsnyje „Teismo išduodami vykdomieji dokumentai“ [16]. Tačiau šiame straipsnyje nebuvo paliestos problemos, susijusios su teismo vykdomųjų dokumentų išdavimu. Vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarka trumpai apžvelgta tik minėtuose civilinio proceso vadovėliuose.

Vykdomasis dokumentas – pagrindinis dokumentas, nustatantis vykdymo proceso ribas. Pagal CPK 586 straipsnį vykdymo veiksmų atlikimo pagrindas yra CPK VI skyriuje nustatyta tvarka pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas. Be vykdomojo dokumento atlikti vykdymo veiksmus draudžiama. Antstolis vykdydamas teismo sprendimą vadovaujasi vykdomoju dokumentu. Todėl pažeidus vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarką gali būti esmingai pažeistos vykdymo proceso šalių teisės.

Praėjo penkeri metai, kai įsigaliojo (2002 m.) naujos redakcijos CPK, ir teisminės praktikos analizė rodo kai kurias teisinio reglamentavimo problemas, susijusias su teismo vykdomųjų dokumentų išdavimu. Šios problemos iki šiol nuodugniau nebuvo nagrinėtos.

Priverstinai vykdytinus vykdomuosius dokumentus, be teismo, išduoda daug institucijų: mokesčių inspekcijos, SODRA, administracinės baudas skiriančios institucijos ir pareigūnai ir kitos. Atsižvelgiant į ribotą straipsnio apimtį nagrinėjama tik teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarka.

Straipsnio tikslas – apžvelgti teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarką, atskleisti teisinio reglamentavimo dėl teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo taikymo problemas, teisminės praktikos tendencijas, pasiūlyti tobulinti CPK normas, reglamentuojančias teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarką.

Tyrimo objektas – CPK normos, reglamentuojančios teismo vykdomųjų dokumentų išdavimo tvarką, civilinių bylų, susijusių su teismo vykdomųjų dokumentų išdavimu, teismo nagrinėjimo praktika.

Rašant straipsnį taikyti loginis-analitinis, sisteminės analizės, lyginamasis ir kiti tyrimo metodai.

1. VYKDOMŲJŲ RAŠTŲ IŠDAVIMO SĄLYGOS

Vykdomojo rašto išdavimo tvarka nustatyta CPK 646 straipsnyje. Vykdomieji raštai – pagrindinė vykdomųjų dokumentų dalis. Galima pažymėti, kad kai kuriose valstybėse vykdomasis dokumentas yra pats teismo sprendimas. Pavyzdžiui, Vokietijoje vykdomasis dokumentas yra teismo sprendimo kopija. Jo pabaigoje yra teismo kanceliarijos darbuotojo pasirašyta ir teismo antspaudu patvirtinta žyma, kad šis sprendimas išduotas priverstinai vykdyti sprendimą [17]. Panaši vykdomojo dokumento forma nustatyta ir Prancūzijos CPK 502 straipsnyje [18]. CPK 646 straipsnis nustato vykdomojo rašto išdavimo tvarką. Nagrinėjant šį straipsnį darytina išvada, kad vykdomasis raštas išduodamas esant tam tikroms sąlygoms.

Visų pirma, sprendimas turi būti vykdytinas. Kita sąlyga – sprendimas turi būti įsiteisėjęs. Tačiau ši sąlyga nėra absoliuti. Pagal CPK 646 straipsnio 2 dalį skubaus vykdymo atvejais pagal išieškotojo rašytinį pareiškimą vykdomąjį raštą ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sprendimo priėmimo išieškotojui išduoda skubiai vykdytiną sprendimą priėmęs pirmosios, apeliacinės instancijos ar kasacinis teismas. Taigi vykdomasis raštas gali būti išduotas skubaus vykdymo atvejais.

Kita vykdomojo rašto išdavimo sąlyga – išieškotojo rašytinis pareiškimas teismui išduoti vykdomąjį raštą. Ši sąlyga taip pat nėra absoliuti. Tais atvejais, kai konfiskuojamas turtas arba kai išieškoma pinigų sumos į valstybės biudžetą, kai išieškoma nusikalstama veika padaryta žala, išlaikymas, žalos, padarytos suluošinus ar kitaip sužalojus sveikatą, atlyginimas, taip pat atėmus maitintojo gyvybę, teismas vykdomąjį raštą išduoda išieškotojui ir be jo prašymo.

Panagrinėsime šias vykdomųjų raštų išdavimo sąlygas plačiau.

Vykdomasis raštas gali būti išduotas ne bet kokiam teismo sprendimui vykdyti, o tik *vykdytinam* teismo sprendimui. Vykdytinumo sampratos įstatymas nepateikia.

Priverstinis teismo sprendimų vykdymas taikomas ne visada, jis yra tik viena iš teismo sprendimų įgyvendinimo formų. Įgyvendinimo sąvoka yra platesnė nei vykdymo sąvoka. Įgyvendinami visi teismo sprendimai, nes visi teismo sprendimai daro tam tikrą įtaką teisiniams šalių santykiams. Tačiau priverstinai vykdomi ne visi teismo sprendimai. Teismo sprendimams dėl pripažinimo, teisinių santykių nutraukimo, pakeitimo ar nustatymo paprastai nebūtina taikyti priverstines vykdymo

priemonės, nes teisinį poveikį sukelia pats sprendimas. Sprendimas dėl šalių teisių ir pareigų nustatymo yra efektyvus nuo pat įsiteisėjimo momento neatsižvelgiant, ar atsakovas atliko kokius nors veiksmus, ar ne. Toks teismo sprendimas pagal reguliuojamų santykių pobūdį (ginčo dalyką) yra savaime vykdomas.

Tuo tarpu teisinis sprendimų dėl priteisimo poveikis pasiekiamas tik tada, kai atsakovas atlieka veiksmus, kuriuos atlikti jį įpareigoja teismas rezoliucinėje sprendimo dalyje. Atsakovui, neatliekančiam įpareigojimų, reikia taikyti įstatyme numatytą prievartą. Sprendimai, kurie vykdomi panaudojant priverstinio vykdymo priemones, vadinami vykdytiniais [19].

Teisminėje praktikoje ne visada lengva nustatyti, ar teismo sprendimas yra vykdytinas. Tai patvirtina teisminės praktikos pavyzdžiai.

Pareiškėjas antstolis A. Selezniovas kreipėsi su prašymu į Klaipėdos apygardos teismą ir prašyme nurodė, kad pradėjo vykdyti vykdomąją bylą dėl žemės nuomos sutarties pripažinimo negaliojančia ir restitucijos taikymo. Vykdomajame rašte įrašyta, kad teismas nusprendė taikyti restituciją ir grąžinti valstybės įmonei Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijai iš LK AB „Klaipėdos Smeltė“ išnuomotus 47 676 kv. m ploto uosto žemės sklypą, 101–104 krantines. Vykdomajame rašte nenurodytas konkretus žemės sklypas su aiškiais ribomis, nurodytas tik žemės sklypo plotas, t. y. idealioji dalis. Vykdydamas vykdomųjų dokumentų reikalavimus antstolis gali perduoti tik konkrečiai apibrėžtus daiktus, t. y. turtas turi turėti realią dalį (aiškias ribas ir vietą), ir negali savo iniciatyva nustatyti sklypo ribų. Dėl to antstolis negali perduoti sklypo priverstinai išieškotojui. Pareiškėjas, remdamasis CPK 589 straipsniu ir 765 straipsnio 1 ir 3 dalimis, prašė teismo išaiškinti, ar antstolis, nustatęs, kad teismo sprendime nėra nurodyta reali grąžinama uosto žemės dalis ir vieta, turi surašyti aktą, kad negalima sprendimo įvykdyti, ir grąžinti vykdomąjį raštą išieškotojui, ar antstolis turi paimti 47 676 kv. m uosto žemės bet kurioje vietoje ir perduoti išieškotojui.

Klaipėdos apygardos teismas 2006 m. rugpjūčio 16 d. nutartimi pareiškėjo A. Selezniovo prašymą patenkino iš dalies ir išaiškino sprendimo vykdymo tvarką.

Lietuvos apeliacinis teismas nagrinėdamas bylą apeliacine tvarka nurodė, kad Klaipėdos apygardos teismas 2005 m. kovo 7 d. sprendimu žemės nuomos sutarties dalį pripažino negaliojančia ir dėl šios dalies taikė restituciją, t. y. grąžino žemę nuomotojui. Žemė nebuvo ir negalėjo būti fiziškai perduota nuomininkui. Taigi sprendime buvo nurodytas ne faktinis, bet teisinis teisių į žemę perdavimas. Teismo sprendimu nuomotojui buvo grąžintos nuomos sutartimi perduotos teisės į žemę, todėl šis teismo sprendimas yra nevykdytinas ir įgyvendinamas netaikant priverstinio vykdymo formų. Kadangi teismo sprendimas buvo nevykdytinas, teismas neturėjo teisės išduoti vykdomojo rašto, o antstolis nepagrįstai priėmė vykdyti nevykdytiną teismo sprendimą. Kolegija nurodė, kad neįmanoma išaiškinti nevykdytino teismo sprendimo, todėl antstolio prašymas dėl vykdo-

mojo rašto vykdymo išaiškavimo atmetinas (CPK 337 straipsnio 1 dalies 2 punktas).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija panaikino Lietuvos apeliacinio teismo nutartį ir nurodė, kad „apeliacinės instancijos teismas teisingai nurodė, kad, teismui pritaikius restituciją ir grąžinus žemę nuomotojui, buvo išspręstas ne faktinis, bet teisinis valdymo ir naudojimo teisių į žemę perdavimas. Vis dėlto pripažinus uosto žemės nuomos sutarties dalį negaliojančia ir pritaikius restituciją, kaip matyti iš šioje byloje nustatytų aplinkybių, faktinis žemės valdymas bei naudojimas neperėjo nuomotojui. Nuomininkas toliau valdo žemės sklypo dalį ir ja naudojasi. Iš to darytina išvada, kad nors teismas pritaikė vieną iš civilinių teisių gynimo būdų, nustatytą CK 1.138 straipsnio 2 punkte, bet buvusi iki teisės pažeidimo padėtis realiai gali būti atkurta tik pritaikius priverstines vykdymo priemones. Tai reiškia, kad Klaipėdos apygardos teismo 2005 m. kovo 7 d. sprendimas dėl restitucijos taikymo yra priverstinai vykdytinas“ [20].

Vykdomasis dokumentas paprastai išduodamas sprendimui įsiteisėjus. Sprendimo įsiteisėjimo tvarka nustatyta CPK 279 straipsnyje. Pirmosios instancijos teismų sprendimai įsiteisėja pasibaigus apskundimo apeliacine tvarka terminui, jeigu sprendimas nėra apskūstas. Tuo atveju, kai paduotas apeliacinis skundas, sprendimas, jeigu jis nėra panaikintas, įsiteisėja apeliacine tvarka išnagrinėjus bylą, o apeliacinės instancijos teismo nutartis ar naujas sprendimas įsiteisėja nuo jų priėmimo dienos. Jeigu CPK nustatytais atvejais byloje priimtas sprendimas ar nutartis negali būti skundžiami apeliacine tvarka, jis įsiteisėja nuo jo priėmimo dienos.

Sprendimas už akių įsiteisėja po dvidešimties dienų nuo jo priėmimo dienos. Jeigu dėl sprendimo už akių paduodamas pareiškimas dėl šio sprendimo peržiūrėjimo, jis įsiteisėja užbaigus peržiūrėjimo procedūrą, jeigu pareiškimas dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo netenkamas.

Teisminėje praktikoje paprastai nekyla teisinių problemų dėl sprendimo įsiteisėjimo momento nustatymo.

Tačiau kai kuriose bylose sprendimą būtina įvykdyti nelaukiant, kol jis įsiteisės. Skubiu vykdymu yra siekiama įvykdyti teismo sprendimą būtent tuo metu, nes ateityje toks įvykdymas gali pasidaryti negalimas arba apskritai prarasti prasmę. Skubaus vykdymo institutu siekiama sudaryti sąlygas procesą laimėjusiai šaliai dar prieš įsiteisėjant teismo sprendimui įvykdyti tokį sprendimą, nes teisė į teisminę gynybą sudaro ne tik teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas, bet ir jo įvykdymas laiku [3, p. 170].

Neįsiteisėjus sprendimui vykdomieji raštai gali būti išduodami, kai sprendimai vykdomi skubiai (CPK 281 straipsnis). Skubiai vykdytini sprendimai ir nutartys nustatyti CPK 282 straipsnio 2 dalyje. Tai sprendimai:

- 1) dėl išlaikymo priteisimo;
- 2) dėl darbo užmokesčio priteisimo – sprendime nustatyta dalis neviršija vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio;

- 3) dėl iškeldintų iš gyvenamųjų patalpų asmenų įkeldinimo;
- 4) nutartis dėl bankroto ar restruktūrizavimo bylos iškėlimo;
- 5) nutartis (sprendimus) dėl banko akcinio kapitalo sumažinimo.

Pagal CPK 496 straipsnį taip pat skubiai vykdomi teismo sprendimai ir nutartys dėl globos ar rūpybos nustatymo ar panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo, atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų.

Teisminėje praktikoje pasitaiko atvejų, kai teismas, priėmęs CPK 282 straipsnio 2 dalyje nustatytą skubiai vykdytiną sprendimą, sprendimo rezoliucinėje dalyje nenurodo, jog sprendimas turi būti vykdomas skubiai. Kadangi įstatymas įsakmiai nustato, kad toks sprendimas turi būti vykdomas skubiai, kyla klausimas, ar antstolis turi skubiai vykdyti CPK 282 straipsnio 2 dalyje nurodytą skubiai vykdytiną teismo sprendimą, jeigu tai nenurodyta sprendime ir vykdomajame dokumente. Mūsų nuomone, neatsižvelgiant į teisinį reglamentavimą, net ir sprendimas, kuris pagal CPK 282 straipsnio 2 dalį turi būti skubiai vykdomas, skubiai gali būti vykdomas tik tuo atveju, jeigu tai nurodyta pačiame teismo sprendime. Antstolis pats neturi teisės sprendimą pripažinti skubiai vykdytinu, jeigu to nenurodė teismas. Vykdomajame rašte turi būti nurodyta, kad teismas nusprendė sprendimą skubiai vykdyti (CPK 648 straipsnio 1 dalies 5 punktas). Problema gali būti sprendžiama teismui priėmus papildomą sprendimą (CPK 277 straipsnis).

Teismas gali leisti skubiai vykdyti sprendimus. Tokia teismo teisė nustatyta CPK 283 straipsnyje. Tai sprendimai ar jo dalys dėl:

- 1) priteisimo išmokų atlyginti žalą, atsiradusią sužalojus fizinio asmens sveikatą ar atėmus gyvybę;
- 2) priteisimo atlyginimo, priklausančio autoriui už naudojimąsi jo autorinėmis turtinėmis teisėmis, išradėjui, turinčiam patentą, – už naudojimąsi jo išradimu;
- 3) atleidimo iš darbo formuluotės pakeitimo;
- 4) darbuotojo grąžinimo į darbą;
- 5) visose kitose bylose, jeigu dėl ypatingų aplinkybių uždelsimas įvykdyti sprendimą gali padaryti išieškotojui didelę žalą arba iš viso gali pasidaryti negalima ar labai sunku sprendimą įvykdyti.

Iki 2003 m. galiojusiam CPK [21] (1964 m. redakcija) buvo įtvirtinta nuostata, kad vykdomojo rašto išdavimas, o atskirų kategorijų bylose – ir pateikimas vykdyti yra teismo pareiga. Galiojančiame CPK ši nuostata iš esmės pakeista. Vykdomasis raštas paprastai išduodamas, jeigu išieškotojas dėl to teismui pateikia rašytinį prašymą. Teismas vykdomąjį raštą be išieškotojo rašytinio prašymo išduoda tais atvejais, kai konfiskuojamas turtas arba išieškamos pinigų sumos į valstybės biudžetą, išieškoma nusikalstama veika padaryta žala, išlaikymas, žalos, padarytos suluošinus ar kitaip sužalojus sveikatą, atlyginimas, taip pat atėmus maitintojo gyvybę (CPK 646 straipsnio 1 dalis).

Vykdomieji raštai pagal skubiai vykdytinus teismo sprendimus taip pat turėtų būti išduodami tik esant rašy-

tiniam išieškotojo prašymui. Tačiau CPK 646 straipsnio 1 dalyje nustatytų kategorijų bylose, neatsižvelgiant į tai, ar sprendimas skubiai vykdytinas, vykdomasis raštas turi būti išduodamas be išieškotojo rašytinio pareiškimo teismui.

Atkreiptinas dėmesys, kad jeigu dėl vykdomojo rašto išdavimo į teismą kreipiasi išieškotojo atstovas, pagal CPK 59 straipsnio 2 dalį, įgaliojimas gauti vykdomąjį raštą ir pateikti jį vykdyti turi būti atskirai aptarti įgaliojime. Specialiai aptarti teisės gauti vykdomąjį raštą nebūtina juridinių asmenų organams ar dalyviams, veikiantiems pagal įstatymus ar steigimo dokumentus, jiems suteiktas teisės ir pareigos.

Jeigu pagal vieną sprendimą turi būti išduoti keli vykdomieji raštai (CPK 647 straipsnis), apie tai turi būti nurodyta išieškotojo prašyme.

Išieškotojui vykdomasis raštas išduodamas pasirašytinai arba išsiunčiamas registruotu laišku.

2. VYKDOMŲJŲ RAŠTŲ IŠDAVIMO TERMINAS

Vykdomieji raštai pagal skubiai vykdytinus sprendimus esant išieškotojo rašytiniam prašymui turi būti išduoti nedelsiant po to, kai priimamas sprendimas. Tačiau jeigu išieškotojas rašytinį prašymą pateikė skubiai vykdytino sprendimo priėmimo dieną, teismas pagal šį sprendimą vykdomąjį raštą turi išduoti ne vėliau kaip kitą darbo dieną.

Neskubiai vykdytinų vykdomųjų raštų išdavimo termino CPK nenustato. Todėl šiuo atveju reikėtų vadovautis protingumo kriterijumi ir vykdomasis raštas turėtų būti išduotas per tam būtiną laikotarpį, atsižvelgiant į teismo raštinės darbo krūvį.

Tam tikrų probleminių klausimų kyla išduodant vykdomąjį raštą pagal teismo nutartimi patvirtintą taikos sutartį¹.

Pagal Civilinio kodekso [22] 6.985 straipsnį, teismo patvirtinta taikos sutartis jos šalims turi galutinio teismo sprendimo (*res judicata*) galią. Tokia teismo patvirtinta sutartis yra priverstinai vykdytinas dokumentas. Aiškinant šią teisės normą gramatine prasme darytina išvada, kad pati teismo patvirtinta sutartis yra priverstinai vykdytinas dokumentas. Tačiau tokiam aiškinimui prieštarauja CPK 587 straipsnio 1 dalies nuostata, kad vykdomieji dokumentai yra vykdomieji raštai, išduoti remiantis teismo nutartimis. Todėl patvirtinės taikos sutartį remdamasis CPK 587 straipsnio 1 punktu teismas turi išduoti vykdomąjį raštą.

Procesine prasme taikos sutarties, kaip vykdomojo dokumento, reikšmė priklauso nuo to, kokioje civilinio proceso stadijoje teismas patvirtino taikos sutartį. Taikos sutartį patvirtinus ne vykdymo proceso stadijoje, tokios taikos sutarties priverstinio vykdymo pagrindas turėtų būti CPK 587 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka išduotas vykdomasis raštas. Tačiau taikos sutartis re-

¹ Plačiau apie taikos sutartį, kaip vykdomąjį dokumentą, žr. V. Višinskis, E. Stauskienė. Teismo išduodami vykdomieji dokumentai. *Jurisprudencija*, 2007, t. 11(101).

miantis CPK 595 straipsniu gali būti teismo patvirtina tik vykdymo procese. Šiuo atveju, jeigu nevykdomos taikos sutarties sąlygos, vykdomasis dokumentas išduodamas remiantis CPK 595 straipsnio 4 dalimi priėmus teismo nutartį dėl vykdomojo rašto išdavimo.

Taikos sutartyje paprastai susitariama dėl tam tikrų sąlygų, kurias įvykdžius arba kurioms atsiradus taikos sutarties šalys arba viena šalis turi atlikti tam tikrus veiksmus arba nuo jų susilaikyti. Todėl išduodant vykdomąjį raštą pagal teismo patvirtintą taikos sutartį svarbu nustatyti, ar atsirado sutartyje susitartos aplinkybės, leidžiančios priverstinai vykdyti taikos sutartį.

Pagal CPK 595 straipsnio 4 dalį, jeigu taikos sutarties sąlygos nevykdomos, remdamasis išieškotojo rašytiniu pareiškimu teismas priima nutartį išduoti vykdomąjį raštą dėl taikos sutarties vykdymo. Laikydamos šios tvarkos teismas, priimdamas nutartį dėl vykdomojo rašto išdavimo, turi patikrinti, ar yra visos sąlygos, būtinios vykdomo raštui išduoti.

Tačiau taikos sutartis gali būti patvirtina ne tik vykdymo proceso stadijoje. Pagal CPK 140 straipsnio 3 dalį, bet kurioje proceso stadijoje šalys gali baigti bylą taikos sutartimi. Tvirtindamas taikos sutartį teismas priima nutartį, kuria nutraukia bylą. Nutartyje turi būti nurodomos tvirtinamos šalių taikos sutarties sąlygos. Jeigu taikos sutarties sąlygos nevykdomos, teismas, remdamasis CPK 587 straipsnio 1 dalies 1 punktu, turi išduoti vykdomąjį raštą. Tačiau CPK nenustato jokios procedūros, kurios metu būtų tikrinama, ar taikos sutarties šalys įvykdė taikos sutarties sąlygas ir yra pagrindas išduoti vykdomąjį raštą. Teisminėje praktikoje dėl tokio reglamentavimo pasitaiko ginčų.

Pareiškėjas (skolininkas) UAB „Rusteda“ prašė teismo panaikinti antstolio 2006 m. kovo 28 d. raginimą įvykdyti sprendimą, 2006 m. kovo 28 d. turto arešto aktą, 2006 m. balandžio 11 d. patvarkymą areštuoti lėšas ir jas pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą. Pareiškėjas nurodė, kad 2006 m. kovo 31 d. gavo antstolio raginimą per 10 dienų nuo raginimo gavimo dienos pervesti 236 500 Lt skolą ir 1023,23 Lt vykdymo išlaidų į antstolio depozitinę sąskaitą, taip pat 2006 m. kovo 28 d. turto arešto akto nuorašą. Kauno apygardos teismas 2006 m. kovo 28 d. išdavė vykdomąjį raštą pagal 2005 m. gegužės 18 d. nutartį, kuria buvo patvirtinta taikos sutartis, nustatanti, kad atsiskaitymo terminas – 2006 m. gegužės 26 d.

Vilniaus miesto antrasis apylinkės teismas 2006 m. birželio 5 d. nutartimi skundą tenkino. Teismas pažymėjo, jog taikos sutartyje nurodyta, kad pats išieškotojas sutinka, jog įsipareigojimai pagal šią sutartį gali būti vykdomi iš lėšų, gautų pardavus turtines teises į gamybines patalpas. Neklinojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartimi, sudaryta 2006 m. kovo 15 d., pardavėjas UAB „Rusteda“ pardavė turtines teises į gamybines patalpas, nustačius, kad pagal šią sutartį paskutinė suma sumokama 2006 m. liepos 31 d. Tokiu atveju pagal taikos sutarties 6 punktą atsiskaitymo su kreditoriumi terminas yra 2006 m. rugpjūčio 31 d. Iš skolininko UAB „Rusteda“ raštų antstoliui matyti, kad antstolis buvo informuotas, jog taikos sutartį skolininkas UAB „Rusteda“ vykdo

tinkamai ir laiku, jog didesnė dalis skolos yra sumokėta, o galutinio atsiskaitymo terminas dar nesuėjęs.

Vilniaus apygardos teismas nutartį paliko nepakeistą. Kolegijos nuomone, pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad vykdomasis raštas išduotas nesuėjęs atsiskaitymo terminui ir negalimas priverstinis nutarties, kuria patvirtinta taikos sutartis, vykdymas, pagrįstai panaikino antstolio patvarkymą dėl vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija žemesnės instancijos teismų nutartis paliko nepakeistas [23]. Be kitų motyvų, teismas nurodė, jog „akivaizdu, kad, nesuėjęs terminams prievolei įvykdyti ir esant įrodymams, kad prievolė yra vykdoma, antstolis neturėjo nei pareigos, nei teisės pradėti priverstinius vykdymo veiksmus, nepaisant to, kad išieškotojas ir pateikė vykdomąjį raštą vykdyti“.

Šis teisminės praktikos pavyzdys rodo, kad vykdomasis raštas buvo išduotas nesuėjęs taikos sutartyje nustatytam atsiskaitymo terminui, ir tai buvo viena iš priežasčių, dėl ko buvo neteisėtai pradėti priverstinio vykdymo veiksmai. Tokių problemų nekiltų, jeigu pagal taikos sutartį, sudarytas ne vykdymo proceso stadijoje, vykdomieji raštai būtų išduodami tokia tvarka, kokia yra numatyta CPK 595 straipsnyje.

Tam tikrų ypatumų turi vykdomųjų raštų išdavimas vykdant kriminalines bausmes. Bausmių vykdymo kodeksas [24] nustatė antstolio funkcijas vykdant įsiteisėjusius apkaltinamuosius teismo nuosprendžius. Antstolis išieško teismo nuosprendžiu paskirtą baudą. Baudos bausmė gali būti įvykdyta dviem būdais: savanoriškai arba priverstinai. BVK 23 straipsnyje nustatyta procedūra, kurios turi laikytis nuosprendžiu baudą paskyręs teismas. Nuosprendį paskelbęs teismas turi išaiškinti nuteistajam, kad jis privalo sumokėti baudą į teritorinės mokesčių inspekcijos sąskaitą per du mėnesius nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos ar per kitą teismo nustatytą laikotarpį. Jeigu bauda paskirta juridiniam asmeniui, nuosprendį priėmęs teismas turi išaiškinti juridinio asmens valdymo organui ar įgaliotam asmeniui, kad juridinis asmuo privalo pervesti baudą į teritorinės mokesčių inspekcijos sąskaitą per du mėnesius nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos ar per kitą teismo nustatytą laikotarpį. Teismas privalo pasirašytinai įspėti nuteistąjį arba juridinio asmens valdymo organą ar įgaliotą asmenį, kad nustatytu laiku nesumokėta arba nepervesta bauda bus išieškota priverstinai.

Toks reglamentavimas nustatytas, kad nuteistajam asmeniui ar juridinio asmens atstovui būtų aiški nuosprendžio įvykdymo tvarka ir jo nevykdymo pasekmės. Todėl prieš pateikdamas vykdomąjį raštą vykdyti teismas turi įvykdyti šiuos įstatymo reikalavimus. Kadangi nuteistas asmuo baudą turi sumokėti gera valia per du mėnesius nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos ar per kitą teismo nustatytą laikotarpį, vykdomasis raštas dėl priverstinio baudos išieškojimo gali būti išduotas tik praėjus šiam laikotarpiui.

3. KITI REIKALAVIMAI, KELIAMI VYKDOMŲJŲ DOKUMENTŲ IŠDAVIMUI

Pagal CPK 646 straipsnio 1 dalį, vykdomuosius raštus išduoda pirmosios instancijos teismas įsiteisėjus vykdytinam teismo sprendimui ar jo daliai. Kyla klausimas, koks teismas tokiu atveju laikytinas pirmosios instancijos teismu.

Pirmosios instancijos teismu laikytinas ginčą išsprendęs teismas, kurio sprendimas, tikėtina, buvo apeliacinės ar kasacinės objektu. Pirmosios instancijos teismas išduoda vykdomuosius raštus ne tik pagal savo priimtus sprendimus, bet ir pagal apeliacinės instancijos arba kasacinio teismo toje byloje priimtus sprendimus (išimtis gali būti CPK 646 straipsnio 2 dalis). Be to, apeliacinėje ir kasacinėje instancijose gali būti priteistos pinigų sumos, tiesiogiai nesusijusios su pirmosios instancijos teismo sprendimu, pvz., advokato, advokato padėjėjo ar kito atstovo pagalbai apmokėti ar bauda už piktybinį pirmininkaujančiojo patvarkymų nevykdymą. Pagal tokius sprendimus vykdomuosius raštus taip pat turi išduoti pirmosios instancijos teismas.

Vykdomieji raštai gali būti išduoti ir bankroto bylose. Kadangi Įmonių bankroto įstatyme [25] nenustatyta, kokia tvarka gali būti išduotas administratoriui vykdomasis raštas dėl įmonės turto ir dokumentų perdavimo, kai bankrutuojančios įmonės valdymo organai geruoju nevykdo teismo nutarties, būtina vadovautis bendrosiomis CPK normomis, reglamentuojančiomis vykdomųjų dokumentų išdavimo taisykles (CPK 646–649 straipsniai). Todėl laikantis CPK 587 straipsnio reikalavimų bankroto bylose dėl vykdomojo rašto išdavimo turėtų būti priimta nutartis. Praktikoje šio reikalavimo ne visada laikomasi.

Lietuvos apeliacinio teismo civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija naikindama Vilniaus apygardos teismo nutartį nurodė [26], kad „sutinkamai su CPK 587 straipsniu vykdomieji dokumentai yra vykdomieji raštai, išduoti teismo sprendimų, nuosprendžių, nutarimų, nutarčių pagrindu. Todėl pagrindas išduoti vykdomąjį raštą yra tik teismo sprendimas, nuosprendis, nutarimas ar nutartis. Reikalavimus vykdomojo rašto turiniui nustato CPK 648 str. 1–4 d. Sutinkamai su šio straipsnio 1 d. 4 p. vykdomajame rašte nurodoma su išieškojimu susijusi rezoliucinė sprendimo dalis pažodžiui. Todėl išduodant 2005 m. spalio 19 d. vykdomąjį raštą jame turėjo būti pažodžiui nurodyta priverstinai vykdytina sprendimo (nutarties) dalis. Iš bylos medžiagos matyti, kad 2005 m. liepos 18 d. BUAB „Delsima“ administratorė kreipėsi (b. l. 198) į bankroto bylą nagrinėjančią teisimą prašydama teismo 2005 m. kovo 24 d. nutarties pagrindu išduoti vykdomąjį raštą, įpareigojantį V. Z. perduoti bankroto administratoriui BUAB „Delsima“ finansinius dokumentus. Tačiau 2005 m. kovo 24 d. nutarties (b. l. 89–91) rezoliucinėje dalyje nėra teismo sprendimo įpareigoti apeliantą perduoti finansinius dokumentus. Teismas vykdomąjį raštą išdavė teisėjo rezoliucijos pagrindu (b. l. 198). Sutinkamai su CPK 612 str. vykdomojo procese numatyti klausimai sprendžiami teismo nutartimi arba CPK nustatytais atvejais – teisėjo rezoliucija.

Kaip minėta, CPK 587 str. nustatyta, kad vykdomasis raštas išduodamas nutarties pagrindu, vykdomojo rašto išdavimo teisėjo rezoliucijos pagrindu CPK nenumato. Todėl teismas negalėjo išduoti vykdomojo rašto remiantis teisėjo rezoliucija. Gavęs bankroto administratoriaus prašymą išduoti vykdomąjį raštą įpareigojantį apeliantą perduoti dokumentus, teismas turėjo jį išspręsti CPK 593 str. nustatyta tvarka priimdamas nutartį. Šios nutarties pagrindu galėtų būti išduotas vykdomasis raštas. CPK 648 str. 6 d. nustatyta tvarka gali būti ištaisyta tik techninio pobūdžio klaida, padaryta išduodant vykdomąjį dokumentą. Tačiau jokia būdu negali būti keičiamas procesinis sprendimas, kurio pagrindu išduotas vykdomasis dokumentas. Skundžiama 2006 m. kovo 14 d. nutartimi teismas negalėjo ištaisyti vykdomojo rašto rašymo klaidų, kadangi pats vykdomasis raštas buvo išduotas be teisinio pagrindo“.

Kai kurių kategorijų vykdomosiose bylose teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje nurodytų duomenų neužtenka sprendimui įvykdyti. Tokiais atvejais išduodant vykdomąjį raštą prie jo pridedami byloje esančių dokumentų, reikalingų sprendimui įvykdyti, nuorašai. Tai gali būti dokumentai apie ieškinių užtikrinimo priemonių taikymą, bylose dėl sklypo ribų nustatymo gali būti sklypo planai ir kita.

Antstolis gali įeiti į gyvenamąsias patalpas prieš jose gyvenančių asmenų valią, jeigu vykdomas sprendimas dėl iškeldinimo iš gyvenamųjų patalpų arba įkeldinimo į jas, teismo sprendimai padalyti skolininko gyvenamosiose patalpose esančią turta, pašalinti pažeidimus naudotis gyvenamosiomis patalpomis, kiti teismo sprendimai, kurių negalima įvykdyti antstoliui neįėjus į gyvenamąsias patalpas (CPK 615 straipsnio 3 dalis). Todėl jeigu iš vykdomojo rašto turinio negalima spręsti, ar tokios aplinkybės yra, prie vykdomojo rašto turi būti pridėtas teismo sprendimo nuorašas.

Nusikaltimu padarytos žalos atlyginimo išieškojimas gali būti nukreipiamas taip pat į turta, kuris yra bendroji jungtinė nuosavybė, jeigu teismo nuosprendyje nustatyta, kad tas turtas įgytas už nusikalstamu būdu gautas lėšas (CPK 666 straipsnio 2 dalis). Todėl jeigu teismo nuosprendyje nustatyta, kad tas turtas įgytas už nusikalstamu būdu gautas lėšas, prie vykdomojo rašto turi būti pridėtas teismo nuosprendžio nuorašas.

Arbitražinio teismo sprendimas pats savaime nėra vykdomasis dokumentas. Pagal Komercinio arbitražo įstatymą [27] 38 straipsnio 3 dalį, vienai iš šalių atsisakius vykdyti arbitražo sprendimą, kita šalis turi teisę kreiptis į arbitražinio teismo vietos apylinkės teismą ir prašyti išduoti vykdomąjį raštą. Jeigu teismas remdamasis tokiu sprendimu atsisako išduoti vykdomąjį raštą, faktiškai tai reiškia arbitražo sprendimo panaikinimą, kadangi toks sprendimas negali būti priverstinai vykdomas. Šiuo atveju reikėtų laikyti, kad arbitražas neišsprendė ginčo ir suinteresuoti asmenys gali kreiptis su ieškiniu į teismą dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu. Teismas svarstydamas prašymą išduoti vykdomąjį raštą remdamasis arbitražo sprendimu turi priimti nutartį. Todėl vykdomojo rašto išdavimo pagrindas yra

teismo nutartis. Pats vykdomasis raštas tokiu atveju išduodamas bendra tvarka.

Pagal CPK 649 straipsnį, jeigu vykdomasis raštas prarastas, išieškotojo ar antstolio prašymu išduodamas vykdomojo rašto dublikatas. Prašymas išduoti vykdomojo rašto dublikatą paduodamas bylą nagrinėjusiam pirmosios instancijos teismui.

Vykdomojo rašto dublikatas išduodamas tokia pat tvarka kaip vykdomasis raštas, tik jo antraštinio lapo dešinėje viršutinėje dalyje įrašoma „dublikatas“.

Dublikato išdavimo pagrindas – antstolio arba išieškotojo prašymas. Prašymas išduoti vykdomojo rašto dublikatą paduodamas bylą nagrinėjusiam pirmosios instancijos teismui. Net ir tuo atveju, kai vykdomąjį raštą CPK 646 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka išdavė apeliacinės instancijos arba kasacinis teismas, dublikatą išduoda pirmosios instancijos teismas. Vykdomojo rašto dublikatas išduodamas vykdymo tikslu. Todėl jeigu teismas CPK 596 straipsnio tvarka yra pakeitęs vykdymo proceso šalį, išduodant vykdomojo rašto dublikatą nurodoma nauja šalis.

Vykdomojo rašto dublikatas išduodamas tokia pat tvarka kaip vykdomasis raštas, t. y. teisėjo nurodymu be jokio proceso. Tačiau jeigu atsakoma išduoti vykdomojo rašto dublikatą, šiuo klausimu turėtų būti priimta teismo nutartis, kad būtų aiškus atsakymo išduoti dublikatą pagrindas.

Kadangi, kaip minėta, vykdomojo rašto dublikatas išduodamas vykdymo tikslu, gali kilti klausimas, ar teismas gali išduoti vykdomojo rašto dublikatą, jeigu pasibaigęs vykdomojo rašto pateikimo vykdyti senaties terminas, nustatytas CPK 606 straipsnyje.

Pagal CPK 651 straipsnio 2 dalies 4 punktą, antstolis sprendžiamas, ar nėra akivaizdžių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus, patikrina, ar vykdomasis dokumentas pateiktas vykdyti nepraleidus pateikimo vykdyti senaties termino. Jeigu yra kliūčių vykdomąjį dokumentą priimti vykdyti, antstolis savo patvarkymu atsisako priimti jį vykdyti ir gražina jį pateikusiam asmeniui, nurodydamas gražinimo priežastis (CPK 651 straipsnio 1 dalis). Todėl senaties termino pateikti vykdomąjį dokumentą vykdyti praleidimas užkerta kelią vykdomąjį dokumentą pateikti antstoliui vykdyti. Tačiau pagal CPK 608 straipsnį, išieškotojui, kuris praleido terminą vykdomajam dokumentui pateikti vykdyti dėl priežasčių, teismo pripažintų svarbiomis, praleistas terminas teismo gali būti atnaujintas CPK 576–578 straipsniuose nustatyta tvarka, jeigu ko kita nenustato įstatymai. Todėl senaties termino pateikti vykdomąjį dokumentą vykdyti praleidimas nėra besąlyginė kliūtis tokį vykdomąjį dokumentą vykdyti. Jeigu teismas atnaujina praleistą senaties terminą, vykdomojo dokumento dublikatas gali būti pateiktas vykdyti. Todėl teismas turi išduoti vykdomojo rašto dublikatą neatsižvelgdamas į tai, kad praleistas senaties terminas pateikti vykdomąjį dokumentą vykdyti.

4. KITŲ VYKDOMŲJŲ DOKUMENTŲ IŠDAVIMO TVARKOS YPATUMAI

Pagal CPK 587 straipsnio 1 dalies 2 punktą, vykdomieji dokumentai yra teismo įsakymai. CPK 436 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad teismo įsakymas apeliacine ar kasacine tvarka neskundžiamas. Teismo įsakymas įsiteisėja, jeigu per CPK 437 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytą terminą skolininkas nepareiškia prieštaravimų dėl kreditoriaus pareiškimo. Teismo įsakymą skubiai vykdyti negalima. Todėl teismo įsakymas, kaip vykdomasis dokumentas, išduodamas iš karto, jeigu per nustatytą terminą skolininkas nepareiškia prieštaravimų.

CPK 436 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad teismo įsakymas turi atitikti vykdomajam dokumentui nustatytus reikalavimus. Tačiau pagal savo turinį teismo įsakymas priskiriamas prie vykdomųjų dokumentų, kurie tuo pačiu metu yra teisės taikymo aktai ir vykdomieji dokumentai. Todėl formos ir turinio prasme teismo įsakymai ir vykdomieji raštai nėra ir negali būti tapatūs. Teismo įsakymo originalas saugomas teismo civilinėje byloje. Teismo įsakymas, kaip vykdomasis dokumentas, faktiškai yra teismo įsakymo nuorašas. Teismo įsakymo nuorašai paprastai įteikiami kreditoriui, skolininkui, kitiems asmenims. Todėl teismas išduodamas teismo įsakymo, kaip vykdomojo dokumento, nuorašą turi jį identifikuoti kaip vykdomąjį dokumentą, t. y. ant teismo įsakymo nuorašo turėtų užrašyti, kad tai yra vykdomasis dokumentas. Priešingu atveju nebūtų galima kontroliuoti, ar pateiktasis teismo įsakymo nuorašas yra vykdomasis dokumentas, ar tai kitiems tikslams išduotas nuorašas. Tačiau teismo įsakymo, kaip vykdomojo dokumento, identifikavimo tvarka CPK nenustatyta. Tai kelia painiavą pateikiant teismo įsakymą vykdyti.

Remiantis CPK 346 straipsnio 6 dalimi, jeigu teismas taiko laikinąsias apsaugos priemones, teismo įsakymo nuorašas teismo įsakymo išdavimo dieną išsiunčiamas antstoliui, turto registro tvarkytojui ar kitam vykdytojui. Įstatymo reikalavimas, kad teismo įsakymo nuorašas teismo įsakymo išdavimo dieną išsiunčiamas antstoliui, sunkiai gali būti įgyvendintas. Toks reglamentavimas galėjo būti tada, kai veikė valstybinės teismo antstolių kontoros ir konkreiti kontora aptarnavo atitinkamą teritoriją [28]. Esant privačioms antstolių kontoroms visų pirma turėtų būti nustatyta antstolio, vykdyšančio vykdomąjį dokumentą, parinkimo procedūra. Antstolio pasirinkimo teisė priklauso išieškotojui. Antstolis veikia remdamasis sutartimi su išieškotoju [29]. Todėl teismas neturi teisės už išieškotoją pasirinkti antstolio, kuris vykdytų teismo įsakymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, ir sudaryti su juo sutartį. Teismui teismo įsakymu taikius laikinąsias apsaugos priemones, teismo įsakymas turėtų būti siunčiamas kreditoriui ir šis turėtų kreiptis į antstolį dėl teismo įsakymo vykdymo. Atitinkamai turėtų būti pakeista CPK 346 straipsnio 6 dalis.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad „pagal CPK 587 straipsnį vykdomieji dokumentai yra vykdomieji raštai, išduoti, remiantis teismo sprendimais, nuosprendžiais, nutarimais, nutartimis, o šio straipsnio 4

punkte sakoma, kad vykdomieji dokumentai yra ir kitų institucijų bei pareigūnų sprendimai, kurių vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai. Tai rodo, kad CPK 587 straipsnyje esantis vykdomųjų dokumentų sąrašas nėra baigtinis. CPK 152 str. 2 dalyje nurodoma, kad nutartis panaikinti laikinąją apsaugos priemonę vykdoma, kai ji įsiteisėja, o šio straipsnio 4 dalyje pasakyta, kad tokias nutartis teismo antstolis vykdo teismo sprendimams vykdyti nustatyta tvarka, t. y. pati nutartis yra vykdytinas dokumentas (CPK 584 straipsnis). Sistemingai aiškinant paminėtas teisės normas darytina išvada, kad teismo nutartis, kuria buvo panaikinta laikinoji apsaugos priemonė, pati savaime yra vykdomasis dokumentas, todėl remiantis ja vykdomasis raštas negali ir neturi būti išduodamas“ [30]. Todėl pati nutartis dėl laikinosios apsaugos priemonės panaikinimo yra vykdomasis dokumentas ir jos išdavimui netaikomi CPK 646 straipsnio reikalavimai.

Tam tikrų ypatumų turi nuosprendžių, kaip vykdomųjų dokumentų, išdavimas vykdamas kriminalines bausmes. Bausmių vykdymo kodeksas nustatė antstolio funkcijas vykdamas įsiteisėjusius apkaltinamuosius teismo nuosprendžius, kuriais paskirtos juridinio asmens veiklos apribojimo ir juridinio asmens likvidavimo bausmės (BVK 17 str.). Teismas, priėmęs nuosprendį apriboti juridinio asmens veiklą arba likviduoti juridinį asmenį, įsiteisėjusio nuosprendžio nuorašą išsiunčia antstoliui, kurio veiklos teritorijoje yra juridinio asmens buveinė, vykdyti ir apie tai praneša juridinių asmenų registro tvarkytojui (BVK 26 straipsnis). Teismo nuosprendžio nuorašas remiantis CPK 587 straipsniu nėra vykdomasis dokumentas. Tačiau šiuo atveju, atsižvelgiant į bausmės vykdymo ypatumus, įstatymu nustatyta speciali vykdymo dokumento forma – nuosprendžio nuorašas. Todėl teismo nuosprendžiui, kaip vykdomajam dokumentui, negali būti taikomi CPK 646 straipsnyje nustatyta išdavimo tvarka ir sąlygos bei terminai. Šiuo atveju reikia vadovautis BVK nustatyto reglamentavimu ir bendraisiais teisės principais.

IŠVADOS

1. Teismas išduoda vykdomąjį raštą esant šioms sąlygoms:

- sprendimas turi būti vykdytinas.
- sprendimas turi būti įsiteisėjęs (ši sąlyga nėra absoliuti).
- išieškotojas turi pateikti teismui rašytinį pareiškimą išduoti vykdomąjį raštą (ši sąlyga nėra absoliuti).

2. Teismas turi išduoti vykdomojo rašto dublikatą neatsižvelgdamas į tai, kad praleistas senaties terminas pateikti vykdomąjį dokumentą vykdyti.

3. Teismo įsakymo, kaip vykdomojo dokumento, identifikavimo tvarka CPK nenustatyta. Tai kelia painiavą pateikiant teismo įsakymą vykdyti.

4. CPK 346 straipsnio 6 dalyje numatytas reglamentavimas dėl teismo įsakymu taikytų laikinųjų apsaugos priemonių vykdymo yra netobulas. Teismui teismo įsakymu taikius laikinąsias apsaugos priemones tei-

simo įsakymas turėtų būti siunčiamas kreditoriui ir šis turėtų kreiptis į antstolį dėl teismo įsakymo vykdymo. Atitinkamai turėtų būti pakeista CPK 346 straipsnio 6 dalis.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. Vilnius, 2002.
2. Višinskis, V. *Teismo sprendimų vykdymo procesinės problemos*. Daktaro disertacija. Vilnius, 1999.
3. Stauskienė, E. *Teismo vaidmuo vykdymo procese*. Daktaro disertacija. Vilnius, 2006.
4. Mikelėnas, V. *Civilinis procesas. II dalis*. Vilnius, 1997.
5. Laužikas, E.; Mikelėnas, V.; Nekrošius, V. *Civilinio proceso teisė. II tomas*. Vilnius, 2004.
6. Некрошюс, В. Гражданско-процессуальная реформа в Литве. *Российский ежегодник гражданского и арбитражного процесса*. № 2, 2002–2003, под редакцией В. В. Яркова СПб. Издательский дом Санкт-Петербургского государственного института, 2004.
7. Stauskienė, E. Skubiai vykdytinų teismo sprendimų instituto taikymo problemos. *Jurisprudencija*. 2005, t. 69(61).
8. Stauskienė, E. Teismo sprendimų įvykdymo atgręžimas. *Jurisprudencija*. 2006, t. 4(82).
9. Stauskienė, E. Teisinė vykdymo proceso prigimtis. *Jurisprudencija*. 2007, t. 1(91).
10. Žolynas, M. Teismo vaidmuo vykdymo procese. *Civilinio proceso pirmosios instancijos teisme reforma Baltijos jūros regiono valstybėse ir Centrinėje Europoje*. Vilnius, 2005.
11. Žolynas, M. Vykdymo procesas – civilinio proceso stadija ar savarankiškas procesas? *Teisė*. 2007, Nr. 62.
12. Vėlyvis, S.; Višinskis, V.; Žalėnienė, I. Antstolio veiksmų apskundimas. *Jurisprudencija*. 2007, t. 1(91).
13. Вишинский, В.; Веливис, С. Реформа исполнительного процесса в Литве. *Теоретические и практические проблемы гражданского, арбитражного процесса и исполнительного производства*. Сборник научных статей. Краснодар-Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2005.
14. Višinskis, V. Ginčai dėl turto realizavimo vykdymo procese aktų pripažinimo negaliojančiais. *Jurisprudencija*. 2007, t. 12(102).
15. Višinskis, V. Raginimas įvykdyti sprendimą. *Jurisprudencija*. 2008, t. 1(103).
16. Višinskis, V.; Stauskienė, E. Teismo išduodami vykdomieji dokumentai. *Jurisprudencija*. 2007, t. 11(101).
17. *Code of the civil procedure of Germany*. Munich, 1986.
18. http://www.legifrance.gouv.fr/html/codes_traduits/ncpcatext.htm#SECTION%20I%20INJUNCTIVE%20DECREE%20TO%20PAY [žiūrėta 2007 12 04].
19. *LAT civilinė byla Nr. 3K-3-359/2001*, bylų kategorija 119.
20. *LAT civilinė byla Nr. 3K-3-238/2007*; procesinio sprendimo kategorijos: 27.7; 116.10.3; 112.1; 129.1.
21. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. Vilnius, 1994.
22. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Vilnius, 2000.
23. *LAT civilinė byla Nr. 3K-3-127/2007*; procesinio sprendimo kategorija 129.15
24. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 73.
25. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas. *Valstybės žinios*. 2001, Nr. 31-1010.
26. *LAT civilinė byla Nr. 2-317/2006*.
27. Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 39; *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 45

28. Lietuvos Respublikos teismo antstolių įstatymas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 92-2846.
29. Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 53-2042.
30. *LAT civilinė byla Nr. 3K-3-518/2004*; bylų kategorija 119.

COURT'S EXECUTIVE DOCUMENTS DELIVERY ORDER

Vigintas Višinskis *
Dangutė Ambrasienė **
Mykolas Romeris University

S u m m a r y

The article analysis court's executive performance documents delivery order. The meaning of court's executive performance documents delivery order is discussed in the preface. The bailiff, performing court's decision follows the performance document. If the executive documents delivery order is violated so the rights of procedure parties can be trespassed.

The article is divided into four parts. In the first part are discussed executive writ delivery conditions. It is denoted that decision must be implemented. Other condition is that decision must become *res judicata*. This condition is not applied for immediate implementation court decisions. Another executive writ delivery condition – plaintiffs written statement for the court to delivery of executive writ. This condition is not absolute. In cases, when the property is confiscated or when money amounts are levied to state's budget, when the damage made by criminal actions is levied, when maintenance is levied, mayhem damage or other injury to health compensation also damage caused by the death of the breadwinner; in this cases the court delivers executive writ to the plaintiff without his application.

In the second part of the work is discussed the term of executive writs delivery. Generally, executive writs are delivered when the court's decision becomes *res judicata*. In such cases the executive writs delivery term is not fixed in laws. Executive writs by immediate implemented decisions must be delivered immediately. Some problematic questions arise in delivering executive writs according to the court's rule confirmed peace contract. Generally, in the peace contract are argued some kind of conditions after which implementation or after it appearance the parties or one party of peace contract must implement actions or to refrain from it. That is why delivering executive writs by the courts confirmed peace contract it is very important to fix the appearance of argued conditions in the contract which allows enforcement of the peace contract. The penalty, imposed by the court judgement, convicted person must pay by his good will during two month after the judgement becomes *res judicata* or by other period of time set by court; for this reason executive writ, because of enforcement penalties exaction can be delivered only after this time.

Other demands raised for the delivery of executive documents are analyzed in the third part. Judging first instance courts right in the delivery of executive documents it is pointed that first instance court delivers executive writs not only by its enacted decisions, but also by decisions enacted by appeal instance or cassation court in that case. In some category executive cases court's decisions resolution part fixed data is not enough for the implementation of court's decision. The article analysis what kind of documents in such cases must be added to the executive writ. Discussing executive document's submission for the implementation of prescription term skip meaning by delivering the duplicate of executive writ it is noted that skip of prescription term is not unconditional obstruction to implement such executive document so this is not clogging to deliver the duplicate of the executive writ.

Other court's executive documents delivery order's singularities are discussed in the fourth part of the article. Without executive writs as executive documents court delivers also courts dictate, rules for removal of provisional protection measures; courts judgments by which are set legal person's activity limitation and liquidation penalties. Also pointed that it is replaceable CPK 346 article's 6 parts regulation and by court's dictate implementing provisional protection measures the court dictate should be send to the creditor which should appeal to bailiff for the implementation of courts dictate. The court's judgment as an executive document could not be applied by delivery order, terms and conditions fixed in the CPK 646 article and should be guided BVK set regulation and general law principles.

Keywords: civil procedure, performance procedure, executive documents.

---

* Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Civil Procedure Department, associate professor.

** Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Civil and Commercial Law Department, associate professor.